

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

МАТЕРІАЛИ
студентської наукової конференції
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
25-27 квітня 2023 року

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2023

*Друкується за ухвалою Вченої ради
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича*

Матеріали студентської наукової конференції Чернівецького національного університету (25–27 квітня 2023 року). Філологічний факультет. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 282 с.

До збірника увійшли матеріали студентів філологічного факультету, підготовлені до щорічної студентської наукової конференції університету.

Молоді автори роблять спробу знайти підхід до висвітлення й обґрунтування певних наукових питань, подати своє бачення проблем.

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2023

ГЕНІТИВИ МЕТАФОРИ ПОЕТИЧНОГО МОВЛЕННЯ ВАСИЛЯ БАРКИ ЯК ОЗНАКА ЙОГО ІНДИВІДУАЛЬНО- АВТОРСЬКОГО СВІТОСПРИЙНЯТТЯ

Поетичний доробок Василя Барки – одного з найвизначніших українських поетів ХХ століття, творчість якого замовчувалася в нашій країні впродовж багатьох десятиліть, насичений яскравими та самобутніми метафоричними образами. Письменник неймовірно тонко й вправно добирає мовні засоби для вираження свого світосприйняття та світовідчуття.

З-поміж мовно-виражальних засобів особливу роль у поетичному мовленні В. Барки посідають метафоричні вислови, які допомагають авторові поєднати реальний та уявний світи. До особливого типу образних одиниць належать так звані *генітивні метафори* – іменникові конструкції, у яких метафоризоване слово виступає у формі залежного родового відмінка, напр.: *син згора за павутиною дротин; ти мій останній світоч сподівання* (Збірка «Білий світ», с. 28; с. 55). За спостереженнями В. Русанівського, «у тексті родовий відмінок простежується у складі субстантивних словосполучень, які утворилися при конденсації висловлювання» [1, с. 259].

У сучасному мовознавстві простежуємо багатоаспектні дослідження природи й процесу розуміння генітивної метафори, аналізу її структури й функціонування, ролі у формуванні художнього тексту. Опис таких конструкцій здійснено на матеріалі творів Богдана-Ігоря Антонича, Олега Ольжича, Василя Голобородька, Михайла Коцюбинського, Ліни Костенко, Любові Проць та ін. (праці І. Бабій, Т. Гуцуляк, Л. Миронюк, Ю. Тимченко, Л. Тихої та ін.).

Специфіка мовотворчості Василя Барки полягає в тому, що генітивні метафори письменник використовує замість розгорнутих порівняльних структур. Це дає змогу сконденсувати вислів, лаконічно на базі створеного образу передати глибокий зміст.

Аналіз генітивних метафор у доробку певного автора дає змогу, на думку Т. Гуцуляк, встановити його внесок у «збагачення

словника українського поетичного мовлення новими синтагматичними зв'язками слів, а також новими образними смислами внаслідок розширення семантики іменникової лексики, що виступає ключовим компонентом генітивних конструкцій» [2, с. 179]. Василь Барка найчастіше метафоризує іменники, що входять до таких лексико-тематичних груп:

1) лексеми на позначення конкретних предметів, матеріалів пов'язаних з господарською чи професійною діяльністю людини: *арфи неба, дах неба, кинджали сліз, колеса грому, корона світла, літопис ридань, лампада сузір, мармур хмар, ножі жаху, півдужка місяця, свічка клена, скло неба, скрипки місяця, стріла сонця, струни рік, трон сонця, чаша щастя* та ін.;

2) лексеми на позначення об'єктів рослинного і тваринного світів: *жоржжинка сонця, квітка зла, куц огню, павутина дротин, ромашка сонця, троянда серця, цвіт щастя* та ін.;

3) лексеми на позначення явищ природи: *грози правди, дощик сонця, промені серця, ріки неба, світоч сподівань, туча ненависти* та ін.

Генітивні метафори Василя Барки, реалізуючи оригінальну сполучуваність іменникової лексики, наділені семантичною багатоплановістю. У перспективі ґрунтовне вивчення таких образних конструкцій та їх реєстр у художньому мовленні письменника дадуть змогу укласти матеріали до словника поетичної мови Василя Барки.

Список використаної літератури:

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія. Київ: Либідь, 1993. 336 с.
2. Гуцуляк Т. Є. Лексико-семантичні особливості генітивних метафор Б.-І. Антонича як ознака його поетичного ідіостилію. *Актуальні проблеми синтаксису: сучасний стан і перспективи дослідження*: Програма, матеріали та тези доповідей Всеукр. наук. конф., присвяченої 100-річчю від дня народження проф. І. І. Слинька. Чернівці, 2012. С. 178–179.